

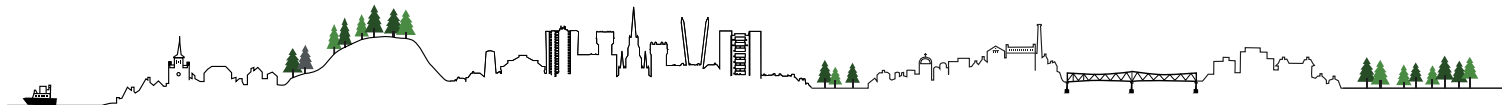
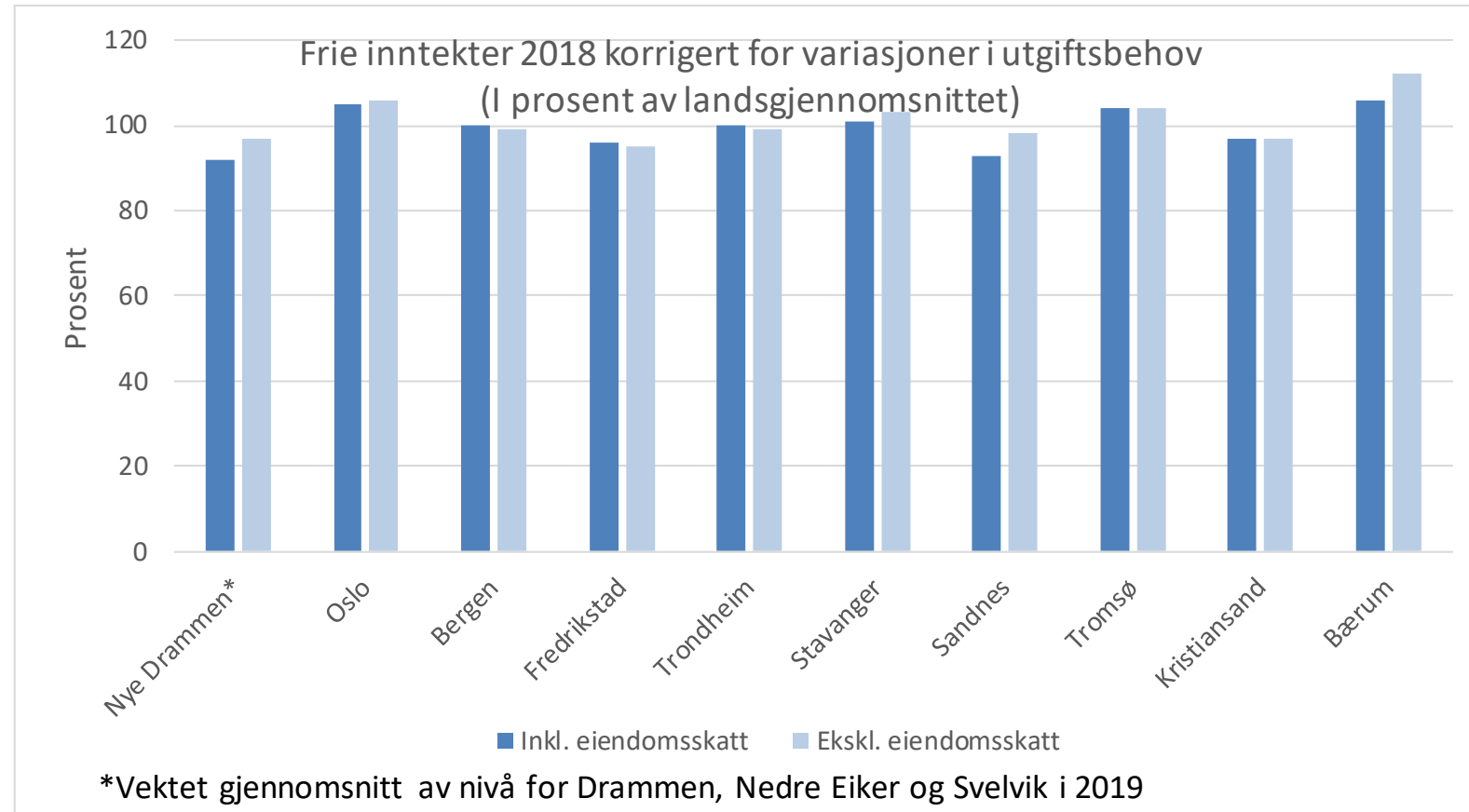

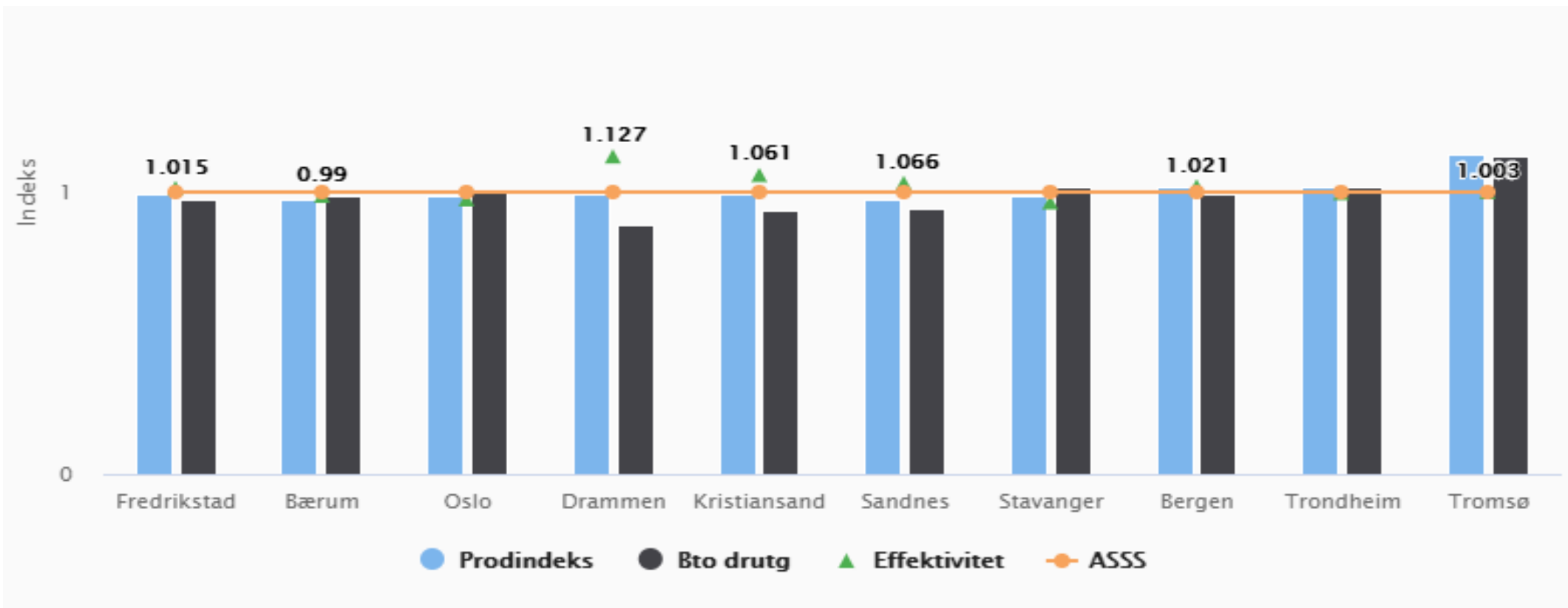
Orientering om økonomi v/Trond Julin direktør styring og eierskap

Det vil være av stor betydning å skape gode forutsetninger for arbeid og deltakelse

Drammen kommune har per i dag lavere inntekter fra skatt og rammetilskudd enn landsgjennomsnittet

Tidligere Drammen kommune har i flere år vært den mest effektive av kommunene i ASSS. Det bildet kan være noe annerledes etter overgangen til en større kommune.

Har Drammen kommune et begrenset effektiviseringspotensial, gitt dagens forutsetninger?

Økonomisk utfordringsbilde

Vi trenger å frigjøre 250 millioner kroner over driften

- 100 millioner kroner for å oppnå budsjettbalanse i 2020
- 150 millioner kroner for å etablere økonomisk handlingsrom (fra 2020 til 2023)

Repetisjon fra økonomiplan 2020-2023(1)

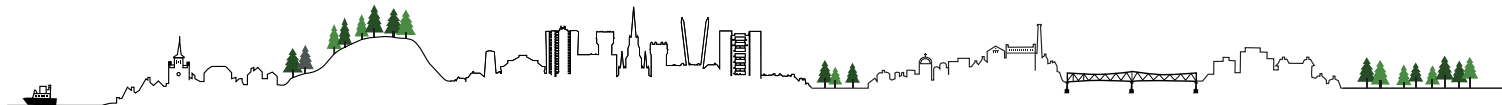
- Bemanningsplanene nedjustert med rundt 100 årsverk (netto)
- I tillegg er det tatt ut ytterligere 50 årsverk, som en effektivisering
- Alle kommunens løpende inntekter brukes for å dekke løpende utgifter
- Investeringsnivå 1,1 milliarder kroner per år
- 20 prosent av investeringene skal egenfinansieres. (For de nærmeste årene er kravet satt til 15 prosent)
- Egenfinansiering i 2020 (83,6 millioner kroner) dekkes av disposisjonsfondet.

Repetisjon fra økonomiplan 2020-2023(2)

- Driften må tas ned med anslagsvis 2 prosent for å ha egenkapital til investeringer og for å etablere et politisk handlingsrom
- Driften nedjusteres med 50 millioner kroner i 2021, stigende til 100 millioner kroner i 2022 og 150 millioner kroner i 2023
- Bruken av disposisjonsfondet vil avta i takt med redusert driftsnivå. Mot slutten av økonomiplanperioden vil budsjettet på denne måten gå i pluss
- Driftsoverskuddet vil kunne brukes til økt egenfinansiering eller til å øke det politiske handlingsrommet

Driftsbudsjettet

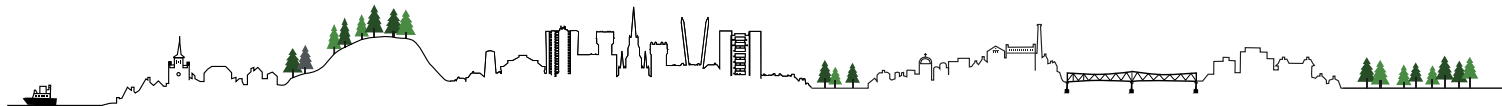
	2020	2021	2022	2023
Skatt og rammetilskudd	- 5 771 704	- 5 815 704	- 5 848 079	- 5 892 719
Andre sentrale inntekter	- 287 291	- 232 230	- 219 039	- 215 003
Programområdenes rammer	5 253 791	5 287 727	5 275 527	5 283 227
Sentrale utgifter – pensjon mv	685 895	614 252	562 705	507 035
Finansielle poster	119 309	120 327	145 447	175 557
Netto driftsresultat		- 25 628	- 83 440	- 141 903
Resultatgrad*	0,00 %	0,34 %	1,12 %	1,89 %
Bruk av disposisjonsfond	- 83 600	- 74 373	- 16 560	-
Overføring til disposisjonsfond	-	-	-	41 903
Overført til investeringsregnskapet (egenfinansiering)	83 600	100 000	100 000	100 000

Investeringsbudsjettet

Programområde	2020	2021	2022	2023	2020 - 2023
P01 Skole	197,9	90,9	10,9	10,4	310,1
P02 Barnehage	23,4	3,4	3,4	3,4	33,6
P03 Forebyggende tjenester	-	-	-	-	-
P04 Helse	-	-	-	-	-
P05 Mennesker med nedsatt funksjonsevne	-	-	-	-	-
P06 Hjemmetjenester og Institusjon	111,2	11,2	11,2	11,2	144,6
P07 Rus og psykisk helse	-	-	-	-	-
P08 Sosialtjeneste, etablering og bolig	25,8	20,8	20,8	20,8	88,2
P09 Kultur ,idrett og frivillighet	83,1	8,1	8,1	8,1	107,4
P10 Medvirkning og lokaldemokrati	-	-	-	-	-
P11 Utbygging og Samferdsel	197,7	92,7	77,7	77,7	445,9
P12 Vann, avløp og renovasjon	103,3	103,3	103,3	103,3	413,2
P13 Arealplan og miljø	-	-	-	-	-
P14 Ledelse, styring og administrasjon	35,2	34,2	34,2	34,2	137,9
P15 Samfunnssikkerhet	-	-	-	-	-
P16 Næringsutvikling	-	-	-	-	-
P 17 Arbeid og inkludering	-	-	-	-	-
P18 Politisk styring	-	-	-	-	-
Drammen Eiendom KF	65,1	65,1	65,1	65,1	260,4
P19 Sentral poster -udisponert	-	670,3	765,3	765,8	2 201,5
Totalsum	842,7	1 100,0	1 100,0	1 100,0	4 142,7

Hvor finnes handlingsrom

Tjenesteområdene

Kommunekassen

Tjenesteomfang

Tilgjengelighet

Dreining til rimeligere tjenester

Prioritering av tjenester

Inntektsøkning

Egenbetaling

Salg av tjenester til andre kommuner og private

Utnytte tilskudsordninger

Effektivisering

Redusere bemanning

Digitalisering

Kjøp av tjenester fra andre, private og offentlige

Samhandling

Med andre kommuner, fylke og stat

Frivilligheten

Næringsliv

Strukturelle endringer

Organisatoriske

Lokalisering

Bygningsmessige

Finansforvaltning

Reduserte investeringer

Salg av aktiva

Økte skatte- og finansinntekter

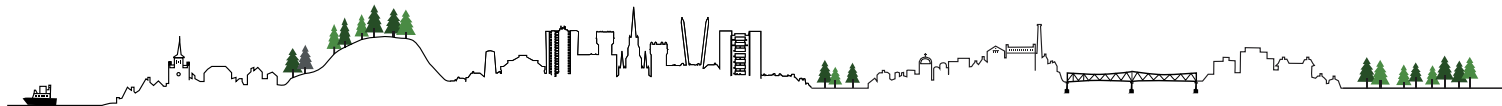
Bruk av Fond

Endre Handlingsregler

Dagens økonomiske situasjon i et planperspektiv

- Økonomiplanen er kommuneplanens handlingsdel, og omfatter tiltak og prioriteringer som understøtter langsiktige mål og føringer som er vedtatt av kommunestyret.
- Arbeidet med kommuneplanens samfunnsdel er igangsatt med planlagt behandling av planstrategi og planprogram i juni. Kommuneplanen vil, etter oppstart og medvirkningsprosesser i 2020, vedtas i 2021.
- Beslutninger om tiltak og prioriteringer i dagens situasjon vil måtte bygge på de føringer som er gitt til nå (politisk plattform, veivalgsdokumentet og budsjettvedtaket).
- Beslutninger som tas nå vil kunne ha langsiktig karakter og få langsiktige konsekvenser.
- Dette vil kunne binde opp handlingsrommet for alternative løsninger i den kommende planprosessen.

Mulige strategiske grep

Det presenteres nå 15 mulige strategiske grep.

Felles for de alle er at det så langt ikke er foretatt beregninger av hvilken økonomisk effekt det enkelte grep vil kunne ha.

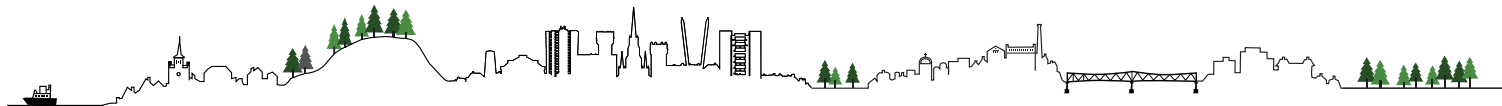
1. Osthøvel

- Kjennetegnes av like reduksjoner i alle (eller de fleste) tjenesteområder.
- Reduksjoner gjennomføres i virksomhetene, ut fra at «alle har litt å gå på» og «de vet best hvor skoen trykker, som har den på»
- Mindre muligheter der metoden har vært brukt over tid (potensialet brukt opp).

2. Konkrete tiltak på programområdenivå

- Det er foretatt en gjennomgang av alle tjenesteområder med forslag til mulige tiltak som legges frem til politisk behandling.
- Første gjennomgang har gitt rundt 30 tallfestede tiltak, med mulige innsparinger (anslagsvis) på 41,3 millioner kroner (beregnet effekt i 2020).

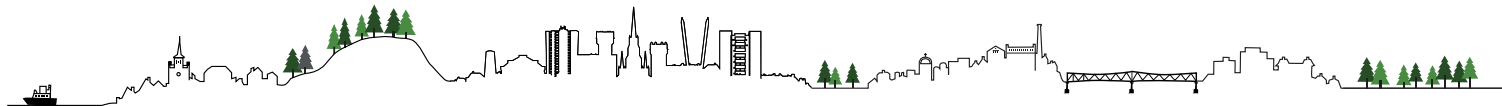
3. Færre og større skoler

- Det er generelt billigere å drive større skoler enn skoler med relativt få elever.
- Det pågår et arbeid med en barnehage- og skolebruksanalyse. Vi vil få nærmere kjennskap til kapasitetsproblematikken, når denne foreligger i mai.

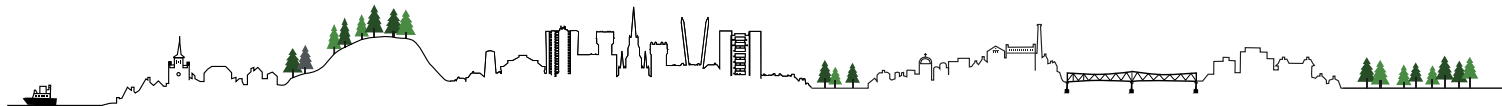
3. Færre og større skoler (2)

- Selv om man legger ned en skole, skal elevene derfra ha undervisning et annet sted og grunnet lærernormen er det begrenset hvor store stordriftsfordeler man klarer å ta ut (i form av reduserte lønnskostnader).
- Et skoleanlegg genererer imidlertid også driftsutgifter. Det kan være grunn til å vurdere muligheten til å utnytte dagens kapasitet maksimalt, før det bygges nytt. Nye investeringer genererer både nye driftsutgifter og høyere finanskostnader.

4. Færre og større barnehager

- Drammen har god dekning av barnehageplasser, og en viss overkapasitet.
- Vi får nærmere kjennskap til barnehagestrukturen når barnehage- og skolebruksanalysen foreligger i mai.
- Det er generelt billigere å drive store barnehager enn små, selv om barnehagene nå skal oppfylle både bemannings- og pedagognormen.

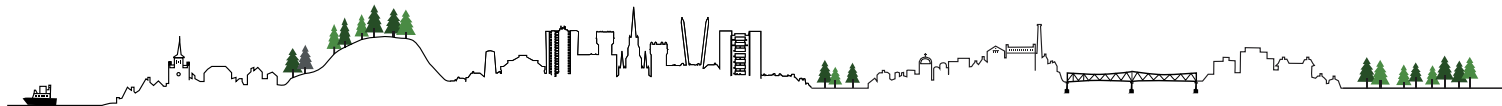
5. Færre og større sykehjem

- Det planlegges for at nytt Krokstad sykehjem skal bygges.
- Dette kan gjøre det mulig å nedlegge driften ved små og mindre kostnadseffektive sykehjem – og følgelig ta ut stordriftsfordeler.

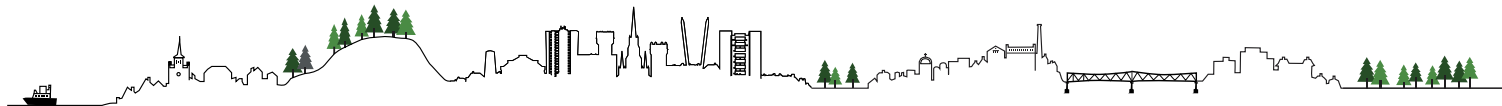
6. Omorganisering av kjøkkendriften

- All matproduksjon i kommunen legges til Drammen kjøkken.
- Andre kjøkken, Bråta kafe, Svelvik og Solberglia, blir rene mottakskjøkken.
- Dette gir stordriftsfordeler, og begrenser behovet for oppgradering ved mindre kjøkken.
- Lavere investeringsutgifter ved Krokstad sykehjem.

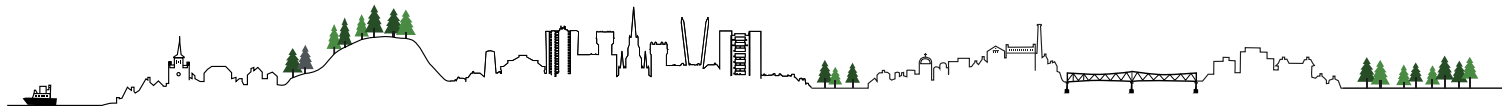
7. Reduksjon i kjøpte tjenester

- Reduksjon i kjøpte tiltak i det private markedet, innenfor barnevern, rus og psykiatri og andre områder. Dette dreier seg ofte om enkeltpersoner med svært kostnadskrevenne tiltak.
- Erfaringer viser at det kan være store besparelser å hente ved å utvikle slike tiltak i egenregi.
- Dette vil formodentlig kreve et utviklingsarbeid på systemnivå.

8. Gratisplasser og moderasjonsordninger

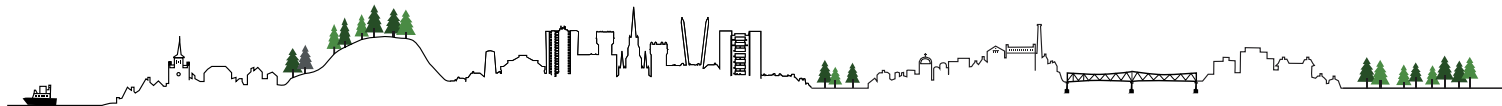
- Dette er tiltak som er iverksatt for å motvirke fattigdom og utenforskap.
- Dagens ordning representerer betydelige utgifter for kommunen.
- Effekten av moderasjonsordninger ut over nasjonale ordninger er usikker.

9. Organisatoriske grep

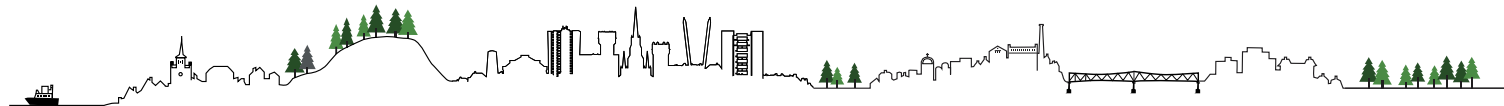
Kommunedeler – knutepunkt

- Kommunedeler med «nære tjenester» gjør det vanskelig å trekke ut stordriftsfordeler i en større kommune. Dette må veies mot ønsket om å være tett på innbyggerne.
- Forutsetningen om fordeling av arbeidsplasser må også veies mot ønsket om mest mulig effektiv drift av tjenester.

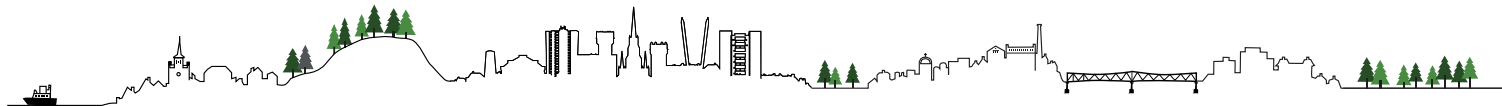
10. Organisatoriske grep

- Ledelse, styring, administrasjon.
- Saksbehandling, utrednings- og utviklingskapasitet
- Kommunikasjons- og advokattjenester

- Hvor høyt skal lista legges?
- Hva skal være intern kapasitet og kompetanse?
- Kjøpte konsulenttenester versus egne ressurser?

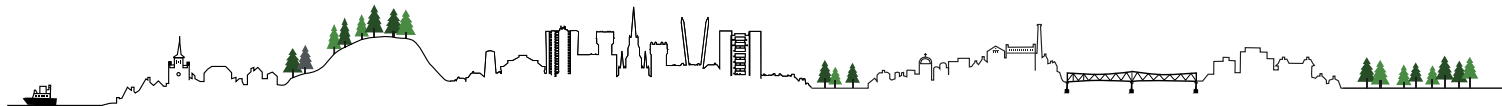
11. Eiendomsskatt

- Eiendomsskatt er et kontroversielt spørsmål, også i Drammen. Politisk plattform slår fast at eiendomsskatt ikke skal innføres i den nye kommunen.
- Men andelen norske kommuner som innkrever eiendomsskatt har vært økende det siste tiåret. I 2019 hadde 288 norske kommuner eiendomsskatt på bolig.
- Dette representerer en mulighet til å øke kommunens inntekter.

12. Salg av aktiva

- Drammen kommune har betydelige verdier i ulike selskaper.
- Deler av kommunens aktiva kan selges, for eksempel hele eller deler av aksjeposten i Glitre energi.
- Dette vil gi en stor engangsinntekt for kommunen. Samtidig vil det innebære bortfall av et betydelig årlig utbytte.
- Det vil være risikabelt å anvende slike salgsinntekter til å opprettholde et driftsnivå kommunen egentlig ikke har råd til.
- Salg av aktiva bør følgelig eventuelt foretas for å avlaste investeringsbudsjettet og redusere finanskostnadene.

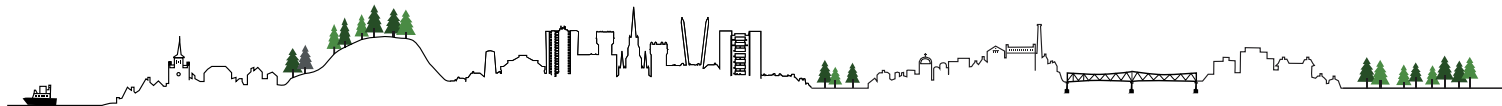
13. Salg av eiendom til pensjonskassen

- Drammen kommune kan selge eiendom til pensjonskassen for f.eks. 400 millioner kroner.
- Kommunen betaler husleie til pensjonskassen i stedet for til Drammen Eiendom.
- Dette er en sikrere plassering av pensjonskassens midler.
- Salgsinntektene kan brukes til å nedbetale gjeld og til å redusere kommunens finansutgifter.

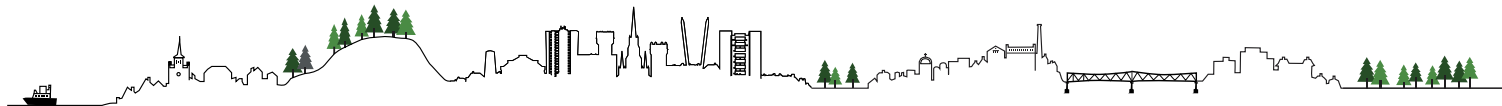
14. Utsette investeringer

- Så langt er det lagt til grunn at den nye kommunen skal investere for i snitt 1,1 milliarder kroner per år.
- Investeringer genererer driftsutgifter, som skal håndteres over driftsbudsjettet fra år til år og betydelige finanskostnader, selv om rentenivået i dag er behagelig lavt.
- Det kan være grunn til å revurdere kommunens investeringsambisjoner.

15. Øke betalingssetter og gebyrer

- Drammen kommunes samlede inntekter fra ulike former for brukerbetaling anslås til om lag 250 millioner kroner per år.
- Salgs- og leieinntekter kommer i tillegg, med 518 millioner kroner.
- En flat økning (ut over prisvekst) vil gi kommunen merinntekter.

Dilemmaer og verdiavveininger

- Flate kutt (ostehøvel) eller store strategiske grep
- Sentralisering av tjenester og funksjoner eller tjenester og funksjoner lokalt
- Opprettholde tjenestesteder og arbeidsplasser lokalt eller organisere virksomheten mest mulig effektivt
- Økonomisk innsparing må veies mot mulig langsiktige virkninger
- Prioritere lovpålagte oppgaver i forhold til at en rekke tiltak som ikke er lovpålagt understøtter viktige mål for kommunen
- Mulig økonomisk effekt av forebyggende arbeid i fremtiden kontra nødvendigheten av å balansere budsjettene nå

Hva går vi videre med....?

- Rådmannens oppgave er å balansere budsjettene og fremme forslag for de folkevalgte som gjør det mulig.
- Formannskapet har nå fått presentert en tiltaksvifte, et sett ulike virkemidler, som alle hver for seg kan bidra til å bedre budsjettbalansen.
- Rådmannen trenger å få føringer fra de folkevalgte i forhold til hvilke strategiske grep som skal forberedes for å skape budsjettbalanse og å etablere et politisk handlingsrom i Drammen kommune.

Diskusjon/innspill fra partssammensatt samarbeidsutvalg

